

ความหมายของคำรีนุในภาษาไทย

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ความหมายของคำรีนุในภาษาไทย ทั้งในส่วนที่เป็นความหมายตรงและความหมายแฝง การวิเคราะห์ความหมายตรงกระทำโดยการ ศึกษาว่าแต่ละหน่วยศัพท์ที่มาประกอบเป็นคำรีนุมีความหมายอย่างไรบ้าง โดยยึดความหมาย ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานเป็นหลัก ส่วนความหมายแฝงผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ องค์ประกอบทางความหมาย (Componential Analysis) ทำการวิเคราะห์คำรีนุประเภท อุปลักษณ์ (Metaphor) แต่ก่อนที่จะเสนอผลการวิเคราะห์ความหมายทั้ง 2 ประเภทนี้ ผู้วิจัย จะขอกล่าวถึง "ความหมาย" โดยทั่วไปเสียก่อนเพื่อเป็นแนวทางไปสู่ความหมายของคำรีนุที่จะ กล่าวต่อไป

4.1 ความหมายในภาษา

ถ้อยคำทั้งหลายที่เราใช้พูดและเขียนเพื่อสื่อสารกันนั้น โดยปกติจะมีความหมาย ซึ่ง แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. ความหมายตรง หรือความหมายประจำรูป (Denotation) ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัย ได้ให้คำจำกัดความว่าหมายถึง ความหมายที่เป็นคุณสมบัติประจำของรูปภาษาอันเป็นที่เข้าใจ ยอมรับ และใช้ร่วมกันในหมู่หรือสังคมของผู้พูดภาษาเดียวกัน เป็นความหมายในเชิงวัตถุวิสัย (Objective) ¹ ไม่ขึ้นอยู่กับผู้พูดหรือผู้ฟังคนใด เช่น ในคำว่า "บ้าน" และ "ทะเล"
บ้าน หมายถึง สิ่งปลูกสร้างสำหรับอยู่อาศัยของบุคคลและครอบครัว
ทะเล หมายถึง ห้วงน้ำเค็มที่เว้งกว้างใหญ่ แต่เล็กกว่ามหาสมุทร

¹ วัตถุวิสัย หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องกับวัตถุโดยไม่เกี่ยวกับความคิดหรือความรู้สึก (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525: 747)

ความหมายของคำทั้งสองนี้ เป็นความหมายที่มีอยู่ในพจนานุกรมทั่วไป โดยปกติใช้ในภาษาพูดหรือภาษาเขียนที่มีลักษณะเป็นแบบแผน มีจุดประสงค์ในการใช้เพื่อสื่อความหมายแบบตรงไปตรงมา โดยต้องการให้ผู้รับสารทราบเนื้อหาของข้อความหรือข่าวสารเท่านั้น

2. ความหมายแฝงหรือความหมายโดยนัย (Connotation) ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยให้คำจำกัดความว่าหมายถึงความหมายอื่นที่นอกเหนือไปจากความหมายประจำรูปคำ เป็นความหมายในเชิงอัตวิสัย (Subjective)¹ กล่าวคือ มีเจตนาของผู้พูดที่ต้องการสื่อความรู้สึกนึกคิดของตน และมีความเข้าใจที่เกิดจากการตีความของผู้ฟังเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ความหมายแฝงไม่ปรากฏอยู่ในพจนานุกรม หากแต่ผู้ฟังหรือผู้รับสารต้องใช้ประสบการณ์ที่ตนเคยมีความเกี่ยวข้อง เช่น เคยเห็นหรือเคยรู้สึกต่อสิ่งนั้น ๆ มาก่อน มาใช้ในการตีความจึงจะเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ผู้พูดต้องการให้รับรู้ อาจกล่าวได้ว่า ความหมายแฝงเป็นความหมายที่แสดงถึงทัศนคติและความรู้สึกนึกคิดทั้งของผู้พูดและผู้ฟัง การใช้ภาษาที่สื่อถึงความหมายแฝงอย่างชัดเจน ได้แก่ การใช้ความเปรียบ ดังที่ สุกา อังกุระวรานนท์ (2527: 23) กล่าวว่า ในการที่ผู้พูดใช้การสื่อสารโดยการเปรียบเทียบของสิ่งหนึ่งกับของอีกสิ่งหนึ่งนั้น ความเปรียบที่ใช้จะเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงทัศนคติและความคิดของคนหรือกลุ่มคนนั้น ๆ

ไนด้า (Nida 1982: 92) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้คำมีความหมายแฝงต่างกันว่า ได้แก่ สภาพแวดล้อมของการใช้ภาษา (Circumstances of Usage) ซึ่งหมายถึงสถานการณ์หรือสถานที่ที่ผู้พูดอยู่ในขณะที่พูด และกาลเทศะทางภาษา (Linguistic Setting) ซึ่งหมายถึงคำหรือรูปภาษาอื่น ๆ ที่เกิดร่วมกันแล้วเอื้อให้คำหนึ่ง ๆ มีความหมายแฝงไปในทิศทางใดโดยเฉพาะ นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีกซึ่งได้แก่ สภาพของสังคม วัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อม และปัจจัยสุดท้ายที่ทำให้ความหมายประเภทนี้แตกต่างกันคือประสบการณ์ของแต่ละบุคคลนั่นเอง ไนด้า อ้างถึงใน เซวง จันทรเชตต์ (2528: 83) ยังได้แบ่งประเภทของความหมายแฝงไว้ว่ามีอยู่ 4 ประเภท คือ

1) ประเภทที่ก่อให้เกิดความรู้สึกรุนแรง หวาดเสียว รังเกียจ หยาบคาย เช่น คำด่า คำหยาบไลนต่าง ๆ

¹ อัตวิสัย หมายถึง ที่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นส่วนตัวได้ (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525: 297)

- 2) ประเภทที่ก่อให้เกิดความรู้สึกอ่อนลงหรือมีความสุภาพขึ้น เช่น คำสุภาพ และคำราชาศัพท์
- 3) ประเภทที่ก่อให้เกิดความรู้สึกในทางที่ดี คือ มีความหมายบ่งถึงความรู้สึก รักใคร่ ความสุข ความยินดี ความฉลาด ความยกย่องนับถือ
- 4) ประเภทที่ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดี ได้แก่ความรู้สึกโกรธ เศร้า เกลียด ดุหมั่น เยาะเย้ยหรือประชดประชัน

จากตัวอย่างคำว่า "บ้าน" และคำว่า "ทะเล" ที่ยกมานี้เราอาจจะตีความ ความหมายแฝงได้ดังนี้

บ้าน อาจตีความความหมายแฝงได้ว่าหมายถึง สถานที่อันผาสุก สะดวกสบาย เป็นที่รวมของความอบอุ่นความรักในครอบครัว ดังเช่นในความเปรียบที่ว่า "บ้านคือวิมานของเรา" แต่ในกรณีที่ผู้พูดหรือผู้ฟังประสบปัญหาเกี่ยวกับบ้าน บ้านในความคิดคำนึงของผู้นั้นจึงอาจหมายถึงสถานที่ที่น่าเบื่อมีแต่ความสับสนวุ่นวายหรือการทะเลาะวิวาท

ทะเล อาจตีความความหมายแฝงได้ว่าหมายถึง สถานที่สวยงาม ความสดชื่น การพักผ่อน แต่สำหรับบางคนทะเลก็อาจหมายถึงความปั่นป่วนของคลื่นลม หรือความเว้งว่างที่ไร้ขอบเขต

4.2 ความหมายตรงของคำรีนหู

ความหมายตรงของคำรีนหู คือ ความหมายตามหน่วยศัพท์ของคำรีนหูที่ปรากฏอยู่ในพจนานุกรม อาจแบ่งความหมายตรงของคำรีนหูออกเป็นประเภทของความหมายได้ 2 ประเภท คือ ความหมายที่อ้างถึงสิ่งที่เป็นรูปธรรมและความหมายที่อ้างถึงสิ่งที่เป็นนามธรรม

4.2.1 ความหมายที่อ้างถึงสิ่งที่เป็นรูปธรรม

ความหมายที่อ้างถึงสิ่งที่เป็นรูปธรรมคือ ความหมายที่อ้างถึงสิ่งต่าง ๆ ที่มีตัวตนให้สัมผัสจับต้องได้ ความหมายของคำรีนหูประเภทนี้แบ่งออกตามความหมายของหน่วยศัพท์ได้ดังนี้คือ

4.2.1.1 อวัยวะในร่างกายมนุษย์

คำรึนหุที่มีหน่วยศัพท์หมายถึงอวัยวะส่วนต่าง ๆ ในร่างกาย

ได้แก่ คำดังต่อไปนี้

"อวัยวะเพศ"	}	แทนคำว่า /khua.j/ ~ /kràdɔː/
"เครื่องเพศ"		
"องคชาติ"		
"องค์ที่ลับ"	}	แทนคำว่า /hǐː/
"เนินเนื้อ"		
"หน้าอก"	}	แทนคำว่า /nom/
"ทรวงอก"		
"ขนเพชร"	}	แทนคำว่า /mǎj/
"ขนอวัยวะเพศ"		
"ขนในที่ลับ"		

4.2.1.2 สัตว์

คำรึนหุที่หมายถึงสัตว์ หรือสัตว์ชนิดต่าง ๆ จำเพาะ ได้แก่

คำรึนหุซึ่งมีหน่วยศัพท์ที่หมายถึงลักษณะนามของสัตว์ หรือชื่อของสัตว์นั้น ๆ ดังคำต่อไปนี้

"ตัวมังกรทอง"	}	แทนคำว่า /hǐa/
"ตัวกินศพ"		
"ตะเข้เล็ก"		
"มังกร"	}	แทนคำว่า /khua.j/ ~ /kràdɔː/
"นกเขา"		
"เต่า"	แทนคำว่า /hǐː/	
"ยิงกระต่าย"	แทนคำว่า /jǐaw/	

4.2.1.3 ธรรมชาติ

ธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดมีและเป็นอยู่ตามธรรมชาติของสิ่ง

นั้น ๆ คำรึนหุที่มีหน่วยศัพท์หมายถึงสภาพธรรมชาติ และสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ ดอกไม้ ได้แก่ คำต่อไปนี้

"ป่าสงวน"	}	แทนคำว่า	/mǎj/
"พุ่มพง"			
"ปทุมถัน"	}	แทนคำว่า	/nom/
"ดอกบัวคู่"			
"บัวตูมบัวบาน"			
"ที่นา ~ ที่ดินผืนน้อย"	}	แทนคำว่า	/hǐ:/
"ถ้ำ"			
"ไปทุ่ง"		แทนคำว่า	/khi:/
"เด็ดดอกไม้"		แทนคำว่า	/jiaw/

4.2.1.4 สิ่งของและอื่น ๆ

คำรึ้นหุ่มีหน่วยศัพท์หมายถึงวัตถุ สิ่งของ สสารต่าง ๆ และ
ความหมายอื่น ๆ ได้แก่คำต่อไปนี้

"ตัวเงินตัวทอง"		แทนคำว่า	/hiã/
"สามเหลี่ยมทองคำ"	}	แทนคำว่า	/hǐ:/
"คฤหาสน์หยก"			
"กระบี่สั้น"	}		
"จรวด"			
"ปืน"			
"ห้องเครื่อง"			
"ลำกล้อง"		แทนคำว่า	/khuaj/~ /krãdɔ:/
"อาวุธ"			
"กล้องดวงใจ"			
"เครื่องพวง"			
"ไซ้"			
"ของเสีย"			
"กากอาหาร"	}	แทนคำว่า	/khi:/
"สิ่งปฏิบูล"			

"ผายลม"	}	แทนคำว่า /tòt/
"อากาศเสีย"		
"ลมปราณทางทวารหนัก"		
"ไปห้องน้ำ"	}	แทนคำว่า /khî:/ /jîaw/
"ไปส้วม"		
"ไปห้องเล็ก"		
"โรคเนื้อร้าย"	}	แทนคำว่า /mârenj/
"โรคเนื้องอก"		

4.2.2 ความหมายที่อ้างถึงสิ่งที่เป็นนามธรรม

ความหมายที่อ้างถึงสิ่งที่เป็นนามธรรม คือ ความหมายที่อ้างถึงสิ่งที่ไม่มีความเป็นรูปธรรม ไม่มีรูปร่างหรือรูปได้ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ รู้ได้เฉพาะทางใจเท่านั้น คำกริยาที่มีความหมายตรงอ้างถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมได้แก่ คำกริยาที่มีหน่วยศัพท์หมายถึงความเชื่อ ความสุข ความรัก ฯลฯ ดังจะได้กล่าวโดยละเอียดทีละหัวข้อดังต่อไปนี้

4.2.2.1 ความเชื่อ

ความเชื่อหมายถึง เห็นตามด้วย มั่นใจ ไว้ใจ อาจจะใช้ด้วยความรู้สึกหรือการไตร่ตรองด้วยเหตุผล เมื่อเกิดความเชื่อแล้วมักจะแสดงออกทั้งทางการปฏิบัติและทางวาจา ความเชื่อที่พบในคำกริยาแบ่งออกได้ 2 ประเภทคือ

4.2.2.1.1 ความเชื่ออันเนื่องมาจากศาสนา

ความเชื่ออันเนื่องมาจากศาสนา ได้แก่ ความเชื่อเรื่อง "บุญวาสนา" และ "กรรม" คำว่า บุญ หมายถึง การกระทำความดีหรือความดี ส่วนคำว่า วาสนา หมายถึง กุศลที่ทำให้ได้รับลาภยศ บุคคลใดได้กระทำความดีมาแต่ชาติก่อน เมื่อถึงกำเนิดในชาตินี้ ผลแห่งกรรมดีนั้นจะส่งผลให้บุคคลนั้นได้รับแต่สิ่งที่ดีงามหรือที่เรียกว่า "มีบุญวาสนา" นั่นเอง

คำกริยาซึ่งมีหน่วยศัพท์หมายถึง ความเชื่อเรื่องบุญวาสนา และความเชื่อเรื่องกรรม ได้แก่ คำดังต่อไปนี้

"ถึงแก่กรรม"	} แทนคำว่า /ta:j/
"มรณกรรม"	
"สิ้นเวรสิ้นกรรม"	
"หมด ลีนบุญ"	
"หมดวาสนา"	

4.2.2.1.2 ความเชื่อเหนือธรรมชาติ

ความเชื่อเหนือธรรมชาติ ได้แก่ ความเชื่อที่มีต่อสิ่งซึ่งหาเหตุผลมาอธิบายไม่ได้ เป็นความเชื่อดั้งเดิมที่มีมาแต่โบราณและยังฝังแน่นอยู่ในวิถีชีวิตของคนไทย เช่น ความเชื่อเรื่องภูติผี ไสยศาสตร์ โชคกลาง ความเชื่อเหนือธรรมชาติที่พบในหน่วยศัพท์ของคำรึ้นหู ได้แก่ ความเชื่อโชคกลาง และความเชื่อเรื่องสวรรค์

ก) ความเชื่อโชคกลาง

โชคกลาง หมายถึง เครื่องหมายที่ปรากฏให้เห็นเพื่อบอกเหตุร้ายหรือเหตุดี สิ่งที่คนไทยเชื่อว่าเป็นลางบอกเหตุร้ายและเหตุดีนั้น รัชนิกร เศรษฐ (2523: 234) กล่าวว่า ได้แก่ สิ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของมนุษย์ การประกอบอาชีพ การเดินทางหรือทางด้านกำลังใจ เช่น ชื่อของสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต รูปร่างลักษณะของคน สัตว์ สิ่งของ และสถานที่ ความฝันและปรากฏการณ์ธรรมชาติ คำรึ้นหูที่มีหน่วยศัพท์หมายถึงความเชื่อโชคกลางดังเช่นคำว่า "ลาง", "อัปมงคล", "โชค" และคำว่า "วาสนา" (ซึ่งหมายถึง ความมั่งคั่ง) ประกอบอยู่ด้วย ได้แก่ คำดังต่อไปนี้

"เนินวาสนา"	} แทนคำว่า /hī:/
"ตัวลาง"	
"ตัวอัปมงคล"	} แทนคำว่า /hīa/
"ตัวโชค"	

ข) ความเชื่อเรื่องสวรรค์

สวรรค์หมายถึงโลกของเทวดา เมืองฟ้า คนไทยเชื่อว่าสวรรค์เป็นดินแดนในอุดมคติที่เพียบพร้อมไปด้วยความสุขนานาประการ คำรึ้นหูที่แสดงถึงความเชื่อเรื่องสวรรค์นี้ ได้แก่ คำรึ้นหูซึ่งมีหน่วยศัพท์คำว่า "สวรรค์" ปรากฏอยู่ด้วย ดังในคำต่อไปนี้

"ไปสวรรค์" แทนคำว่า /ta:ɟ/

4.2.2.2 ความสุข

ความสุขหมายถึงความสบายความสำราญ คำรึนหุที่มีหน่วยศัพท์
หมายถึงความสุข ได้แก่ คำว่า "สุขา", "รส", "เริง", "สบาย" และ "สวรรค์" ดังในคำ
ต่อไปนี้

"ไปสุขา"	แทนคำว่า	/khî:/ ~ /jîaw/
"ร่วมรส"	}	แทนคำว่า /jêɟ/
"เริงร่วมกัน"		
"ไปสบาย"	แทนคำว่า	/ta:ɟ/
"พวงสวรรค์"	แทนคำว่า	/khuaɟ/
"เนินสวรรค์"	แทนคำว่า	/hî:/

4.2.2.3 ความรัก

ความรัก หมายถึง ความชอบอย่างผูกพันพร้อมทั้งชื่นชมยินดี
คำรึนหุที่มีหน่วยศัพท์หมายถึงความรัก ได้แก่ คำว่า "รัก", "สวาท", "ลิเนหา" ดังในคำว่า

"ร่วมรัก"	}	แทนคำว่า /jêɟ/
"ร่วมลิเนหา"		
"มีสัมพันธ์สวาท"		
"ทำรัก"		
"สงครามแห่งความรักอันน่าถวิลหา"		

"ของรัก" แทนคำว่า /khuaɟ/ ~ /kràdɔ:/

4.2.2.4 ความดี หรือความพิเศษกว่าสิ่งอื่น

คำรึนหุที่มีความหมายถึงความดีความพิเศษ ได้แก่ คำรึนหุที่มี
หน่วยศัพท์คำว่า "ดี", "อมฤต" (= ทิพย์ ซึ่งหมายถึง ดีพิเศษเหนือธรรมดา) ดังในคำว่า

"ของดี"	}	แทนคำว่า /khuaɟ/ ~ /kràdɔ:/
"แห่งอมฤต"		

4.2.2.5 การบ่งเฉพาะเพศ

คำรึ้นหูที่มีความหมายหมายถึงความเป็นหญิงหรือความเป็นชาย
ได้แก่ คำรึ้นหูที่มีหน่วยศัพท์คำว่า "เดียว", "สัญลักษณ์", "ชาย", "หญิง" ดังในคำว่า

"สัญลักษณ์ความเป็นชาย"	}	แทนคำว่า /khuaj/
"ตัวเดียวอันเดียว"		/kràdɔː/
"เครื่องเคราของผู้หญิง"		แทนคำว่า /hĩː/

4.2.2.6 การเดินทางหรือการเคลื่อนที่จากจุดหนึ่งไปยังจุดอื่น

คำรึ้นหูที่มีความหมายเกี่ยวกับการเดินทางหรือการเคลื่อนที่
ได้แก่ คำที่มีหน่วยศัพท์ว่า "ไป", "กลับ", "ลา", "ล่อง" ดังในคำต่อไปนี้

"จากไป"	}	แทนคำว่า /taːj/
"ไปดี"		
"กลับบ้านเก่า"		
"ลาโลก"		
"ล่องลับ"		

4.2.2.7 การสิ้นสุด การหมดสภาพหรือทำให้หมดไป

คำรึ้นหูที่มีความหมายดังนี้ ได้แก่ คำรึ้นหูที่มีหน่วยศัพท์ว่า
"ปลด", "พ้น", "สิ้น", "เสียด" ดังคำต่อไปนี้

"ปลด ~ ถ้ายทุกข์"	}	แทนคำว่า /khĩː/		
"พ้นทุกข์"				
"สิ้นชีวิต"				
"หมด ~ สิ้นบุญ"				
"หมดวาสนา"			}	แทนคำว่า /taːj/
"สิ้นอายุขัย"				
"สิ้นลม"				
"สิ้นใจ"				
"เสียดชีวิต"				

4.2.2.8 การกระทำ กิจกรรมและกิจวัตร

คำกริยาที่มีความหมายดังนี้ ได้แก่

"ร่วมกิจสำคัญ"	}	แทนคำว่า /jét/
"ร่วมเพศ"		
"ร่วมประเวณี"		
"ทำลูก"		
"ทำการบ้าน"		
"มีเพศสัมพันธ์กับ"		
"มีเซ็กส์กับ"		
"สังวาสปฤยทธ์"		
"ซึ้นเตียง"		
"(หลับ)นอน"		
"ทำธุระส่วนตัว"	}	แทนคำว่า /khî:/ ~ /jîaw/
"หลับไม่ตื่น"		
"พักผ่อน"	}	แทนคำว่า /ta:j/

4.2.2.9 คำกริยาที่มีความหมายอื่น ๆ ได้แก่

"ไปหนัก"	}	แทนคำว่า /khî:/
"ไปเบา"	}	แทนคำว่า /jîaw/
"ไ้หนุ"	}	แทนคำว่า /khuaj/ ~ /kràdɔ:/
"ของลับ"		
"ของสงวน"	}	แทนคำว่า /hî:/
"จุ่ม"		
"เรียบร้อย"	}	แทนคำว่า /ta:j/
"ได้เสีย"	}	แทนคำว่า /jét/
"เต้า"	}	แทนคำว่า /nom/
"ทรง"		

จะเห็นได้ว่า ความหมายตรงของคำรีนหูที่อ้างถึงสิ่งที่เป็นรูปธรรมอันได้แก่ อวัยวะ สัตว์ สิ่งของและธรรมชาติ เป็นความหมายที่ได้มาจากสิ่งแวดล้อม หรือสิ่งที่ได้พบเห็นในชีวิตประจำวันเช่น การนำเอาลักษณะของสัตว์ ลักษณะของสิ่งของ โลหะ หรือลักษณะของธรรมชาติ มาใช้ในการเปรียบเทียบ เหตุที่เรานำคำที่อ้างถึงสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มาใช้เนื่องจากมนุษย์มักมีความผูกพันและคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติรอบ ๆ ตัว ดังนั้นจึงเป็นธรรมดาที่จะหยิบยกสิ่งใกล้ตัวเหล่านั้นมากล่าวถึง ดังที่ โสมทัต เทเวศร์ (2524: 324) กล่าวว่า สำนวนต่าง ๆ ในภาษาล้านได้มาจากสิ่งแวดล้อม หรือที่ ญาตา อรุณเวช (2526: 346) ได้กล่าวไว้เช่นกันว่า ความเปรียบที่พบในวรรณคดีนั้นได้มาจากสิ่งแวดล้อมในสังคมและธรรมชาติ

ในส่วนของความหมายตรงของคำรีนหูที่อ้างถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมนั้น ผู้วิจัยพบว่า หน่วยศัพท์ที่ใช้มักหมายถึง ความเชื่อเรื่องบุญบาปและกรรม ความเชื่อโชคลาง ความเชื่อเรื่องสวรรค์ นอกจากนี้ยังมีหน่วยศัพท์ที่หมายถึงความสุข ความรัก ความดี ความเป็นเอกลักษณ์ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องในชีวิต เป็นต้น

4.3 ความหมายแฝงของคำรีนหู

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายของคำ (Componential Analysis) ในการวิเคราะห์คำรีนหูประเภทอุปลักษณ์ เพื่อที่จะศึกษาความหมายแฝงของคำรีนหู ซึ่งจะเป็นที่มาของค่านิยมและโลกทัศน์ของผู้ใช้ภาษา การวิเคราะห์ความหมายของคำด้วยวิธีดังกล่าวนี้ สุกา อังกุระวานนท์ (2527) ได้นำไปใช้ในการวิเคราะห์ความเปรียบเพื่อศึกษาความหมายแฝงของคำว่า 'ผู้หญิง' และ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2533) ก็ได้นำไปวิเคราะห์คำเรียกญาติในภาษาไทย เพื่อที่จะศึกษาลักษณะสำคัญในวัฒนธรรมไทยที่สะท้อนจากความหมายของคำเรียกญาติ

หลักการโดยย่อของวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายของคำนั้น เพียรศิริ วงศ์วิธานนท์ (2525: 14) ได้กล่าวไว้ดังนี้ว่า วิธีการวิเคราะห์ได้แก่ การนำเอาความหมายของคำมาแยกเป็นหน่วยความหมายย่อยหรือที่เรียกว่า อรรถลักษณะ (semantic feature) ในการแยกความหมายเป็นหน่วยย่อยนี้ พบว่า คำแต่ละคำจะมีหน่วยประกอบทางความหมายบางหน่วยที่แสดงถึงความเหมือนและความแตกต่าง กล่าวคือ อรรถลักษณะเหล่านี้จะทำให้เราเห็น

ถึงความสัมพันธ์ทางความหมายของคำ

ในการวิเคราะห์ความหมายแฝงของคำรีนหู ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความหมายของคำ ต้องห้ามซึ่งถูกแทนที่โดยคำรีนหูควบคู่กันไปด้วย โดยใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมาย เช่นกัน ผู้วิจัยได้ให้ความหมายแก่คำต้องห้ามและคำรีนหูในรูปของอรรถลักษณะ ดังที่ได้แสดงไว้ โดยละเอียดในภาคผนวกท้ายเล่ม สำหรับในลำดับต่อไป ผู้วิจัยจะได้พรรณนาความหมายแฝงของคำรีนหูที่ได้วิเคราะห์ด้วยวิธีดังกล่าว

ผู้วิจัยพบว่า ความหมายของคำต้องห้ามและความหมายของกลุ่มคำรีนหูที่นำมาใช้แทนที่คำต้องห้ามมีลักษณะตรงกันข้าม เช่นในกรณีที่คำต้องห้ามมีความหมายส่อไปในทางไม่ดี เช่น เป็นคำหยาบหรือเป็นคำที่ส่อไปในทางเพศ คำรีนหูที่นำมาใช้แทนที่จะมีความหมายตรงกันข้าม คือมีความหมายแฝงถึงความสุภาพและไม่ส่อไปในทางเพศ ดังนั้นเราจึงสามารถใช้อรรถลักษณะแสดงความหมายตรงข้ามดังกล่าวนี้ได้ เช่น ใช้อรรถลักษณะ [- สุภาพ] และ [+ เพศ] สำหรับคำต้องห้ามที่มีความหมายดังกล่าว และอรรถลักษณะ [+ สุภาพ] [- เพศ] สำหรับคำรีนหูที่ถูกนำมาใช้แทนที่คำต้องห้ามนี้

นอกจากจะพบว่าคำต้องห้ามและคำรีนหูมีความสัมพันธ์ทางความหมายในทางตรงกันข้ามแล้ว จากการวิเคราะห์ยังพบอีกว่าในกลุ่มคำรีนหูนั้น คำแต่ละคำจะมีความแตกต่างกันโดยมีอรรถลักษณะเหล่านี้เป็นตัวแสดงให้เห็น ดังในกรณีของคำรีนหูที่มีอรรถลักษณะ [+ สุภาพ] [- สุข] กับคำที่มีอรรถลักษณะ [+ สุภาพ] [+ สุข] นั้น อรรถลักษณะ [- สุข] และ [+ สุข] จะเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงความหมายที่แตกต่างกันของคำรีนหู เช่นในคำว่า "ไปห้องน้ำ" กับคำว่า "ไปสุขา" ซึ่งใช้แทนคำว่า /j'iaw/ ในคำว่า "ไปห้องน้ำ" นั้นมีอรรถลักษณะ [+ สุภาพ] [- สุข] ซึ่งหมายถึงคำ ๆ นี้เป็นคำที่มีความหมายแฝงหมายถึงความสุภาพ ไม่หยาบคาย หรือน่ารังเกียจ ขณะที่คำว่า "ไปสุขา" นั้นมีอรรถลักษณะ [+ สุภาพ] [+ สุข] ซึ่งจะเป็นคำที่อาจตีความหมายแฝงได้ว่าหมายถึงความสุภาพและรวมทั้งความสุขด้วย

อรรถลักษณะเด่นที่จำแนกประเภทคำรีนหูตามความหมายแฝงมี 8 อรรถลักษณะซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงโดยลำดับดังต่อไปนี้

- 1) อรรถลักษณะ [+ สุภาพ] [- สุข]
- 2) อรรถลักษณะ [+ สุภาพ] [+ สุข]
- 3) อรรถลักษณะ [+ รัก]

- 4) อรรถลักษณะ [+ อำนาจ]
- 5) อรรถลักษณะ [+ สำคัญ]
- 6) อรรถลักษณะ [+ มั่งคั่ง]
- 7) อรรถลักษณะ [+ มงคล]
- 8) อรรถลักษณะ [+ สวยงาม]

4.3.1 อรรถลักษณะ [+ สุกภาพ] [- สุข]

อรรถลักษณะ [+ สุกภาพ] หมายถึงความสุกภาพเป็นอรรถลักษณะที่ปรากฏในคำ รึนหูส่วนใหญ่ ส่วนอรรถลักษณะ [- สุข] นั้นเป็นอรรถลักษณะเด่นที่ช่วยแสดงให้เห็นถึงความหมาย แฝงที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มคำ 2 กลุ่มนั่นคือ กลุ่มคำรึนหูที่มีอรรถลักษณะ [+ สุกภาพ] [- สุข] และกลุ่มที่มีอรรถลักษณะ [+ สุกภาพ] [+ สุข] อรรถลักษณะ [+ สุกภาพ] [- สุข] นี้มีความหมาย แฝงหมายถึงความสุกภาพและความรู้สึกที่เป็นกลางโดยไม่สื่อความหมายถึงความสุขหรือความรู้สึก อื่นใด อรรถลักษณะดังกล่าวนี้พบในคำรึนหูเช่นคำว่า "อวัยวะสืบพันธุ์" "ไปห้องน้ำ" "ผายลม" หรือคำว่า "ร่วมประเวณี" ซึ่งเป็นกลุ่มคำที่มีความหมายเป็นกลางและแฝงไว้ด้วยความสุกภาพ ในขณะที่คำต้องห้ามซึ่งถูกแทนที่ด้วยคำเหล่านี้ันได้แก่คำว่า /hĩ:/, /jĩaw/, /tòt/ และ /jét/ นั้นมีความหมายแฝงหมายถึงความหยาบคาย ความหมายที่สื่อไปในเรื่องเพศ ความ ลามกอนาจาร ซึ่งแสดงด้วยอรรถลักษณะ [- สุกภาพ] [+ เพศ] [+ อนาจาร]

4.3.2 อรรถลักษณะ [+ สุกภาพ] [+ สุข]

อรรถลักษณะ [+ สุกภาพ] [+ สุข] นี้มีความหมายแฝงหมายถึงทั้งความ สุกภาพและความสุข อรรถลักษณะ [+ สุข] ทำให้คำรึนหูกลุ่มนี้แตกต่างไปจากคำรึนหูที่มี อรรถลักษณะ [+ สุกภาพ] [- สุข] ในข้อ 4.3.1 คำรึนหูซึ่งมีอรรถลักษณะ [+ สุกภาพ] [+ สุข] นี้ได้แก่คำว่า "ไปสวรรค์" "ไปสบาย" "เนินสวรรค์" "พวงสวรรค์" "ร่วมรส" "เรีงร่วมกัน" และ "ไปสุขา" หน่วยศัพท์ที่ขีดเส้นใต้ันได้แก่คำว่า สบาย รส เรีง สุขา ล้วนแต่มีความหมาย ตามพจนานุกรมฯ ว่าหมายถึงความสุข ความสนุกสนานยินดี และคำว่า สวรรค์ ก็เป็นคำที่มี ความหมายเปรียบเทียบหมายถึงความสุขเช่นกัน ความหมายตามหน่วยศัพท์ต่าง ๆ เหล่านี้เอง ที่ทำให้คำรึนหูกลุ่มนี้มีความหมายแฝงหมายถึงความสุข อันเป็นความหมายเด่นเฉพาะกลุ่ม ซึ่งจะ

ช่วยแยกให้คำรึ้นหุกลุ่มนี้ต่างจากคำรึ้นหุที่มีความหมายแฝงหมายถึงความสุภาพ ในข้อ 4.3.1 และต่างจากกลุ่มคำรึ้นหุที่มีความหมายแฝงอื่น ๆ

การที่คำรึ้นหุกลุ่มนี้มีความหมายแฝงหมายถึงความสุข นอกเหนือไปจาก ความสุภาพนั้น อาจจะอธิบายเป็นกรณีไปได้ว่า ในกรณีของคำต้องห้าม คำว่า /ta:ɟ/ นั้น เป็นคำซึ่งอาจก่อให้เกิดความสะเทือนใจ ความเศร้าโศกแก่ผู้ฟัง ดังนั้น ผู้พูดจึงพยายามสรรหา ถ้อยคำที่มีความหมายแฝงในทางที่ดีเพื่อปลอบโยน หรือเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสบายใจ เช่นในคำ ว่า "ไปสวรรค์" หรือ "ไปสบาย" คำรึ้นหุทั้งสองคำนี้มีความหมายแฝงหมายถึง ความสุขสบาย เป็นการเปรียบเทียบว่าความตายเสมือนการเดินทางไปยังสถานที่ซึ่งมีความสุข การเลือกใช้ คำที่มีความหมายแฝงและความหมายเปรียบเทียบไปในทางที่ดีเช่นนี้ เป็นการเปลี่ยนความหมาย แฝงของถ้อยคำจากความหมายที่สื่อถึงความรู้สึกที่ไม่ดีไปยังความหมายในทางตรงกันข้าม คือ ความหมายที่สื่อความรู้สึกในทางที่ดี ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสบายใจ และยังเป็นการรักษา มารยาทในสังคมด้วย

ส่วนคำว่า "เนินสวรรค์" "พวงสวรรค์" ซึ่งใช้แทนคำว่า /hĩ:ɟ/ และ /khua:ɟ/ ตามลำดับนั้น มีอรรถลักษณะ [+ สุภาพ] [+ สุข] และ [- เพศ] ขณะที่คำต้องห้าม ที่ถูกแทนที่มีอรรถลักษณะ [- สุภาพ] และ [+ เพศ] ในกรณีนี้ก็คล้ายคลึงกันกับกรณีของคำรึ้นหุ ซึ่งใช้แทนคำว่า /ta:ɟ/ กล่าวคือการใช้ผู้พูดเลือกใช้ถ้อยคำที่มีความหมายแฝงหมายถึงความสุข นั้น เป็นการเน้นให้เห็นถึงความต้องการของผู้พูดในการที่จะยกเอา ส่วนที่ดี หรือ ส่วนที่มีความ สำคัญ ของคำต้องห้ามมากล่าวถึง เพื่อที่จะลบล้างหรืออำพรางสิ่งที่ไม่ดี เช่น ความหมายที่สื่อ ไปในทางเพศ หรือลามกอนาจารของคำต้องห้ามเดิมลงเสีย ดังในกรณีของการใช้คำรึ้นหุที่มี ความหมายแฝงหมายถึงความสุขมาใช้แทนคำต้องห้ามเรียกอวัยวะเพศหญิงและชายนั้นก็เป็นการ เน้นหรือยกเอาสิ่งที่ดีที่เกิดจากอวัยวะเพศมากล่าวถึง สิ่งที่ดีที่ว่านี้ก็คือความสุขอันจะได้รับการ ใช้่อวัยวะเพศในการร่วมเพศนั่นเอง

ในคำว่า "ร่วมรส" "เรีงร่วมกัน" ก็มีความหมายแฝงคือ ความสุข เช่นเดียวกับคำอื่น ๆ และเหตุผลที่ผู้พูดเลือกนำคำที่มีความหมายแฝงหมายถึง ความสุข มาใช้ในการกล่าวถึงการร่วมเพศนี้เป็นเหตุผลเดียวกันกับคำว่า เนินสวรรค์ และ พวงสวรรค์ กล่าวคือ เป็นการนำความหมายที่หมายถึง สิ่งที่ดีที่เกิดจากการร่วมเพศ มาใช้นั่นเอง

4.3.3 อรรถลักษณะ [+ รัก]

อรรถลักษณะ [+ รัก] เป็นอรรถลักษณะที่พบในคำกริยาที่ใช้แทนคำต้องห้ามในเรื่องเพศ ดังในคำว่า "ร่วมรัก" "ร่วมลิเนหา" "มีสัมพันธ์สวาท" "สงครามแห่งความรักอันน่าถวิลหา" "ทำรัก" และ "ของรัก"

คำต้องห้ามซึ่งใช้คำกริยาเหล่านี้แทนได้แก่ คำว่า /jɛt/ ซึ่งมีอรรถลักษณะ [- สุภาพ] [+ เพศ] [+ นำรังเกียจ] ส่วนคำกริยาที่ยกมาข้างต้นเหล่านี้ มีอรรถลักษณะเด่นคือ [+ สุภาพ] [- สุข] [- เพศ] [- นำรังเกียจ] และ [+ รัก] การที่ผู้พูดใช้คำที่มีความหมายตรงและความหมายแฝงถึง "ความรัก" อาจเป็นการกลบเกลื่อนความหยาบโลนของคำต้องห้ามเดิม ซึ่งได้แก่ คำว่า /jɛt/ โดยผู้พูดได้นำคำที่มีความหมายแฝงที่จะก่อให้เกิดความรู้สึกในด้านดีต่อการร่วมเพศมาใช้ เช่น สุข และความรัก ในกรณีหลังนี้การใช้คำที่มีความหมายหมายถึง "ความรัก" มาเป็นคำกริยาทำให้ผู้พูดและผู้ฟังรู้สึกตรงกันว่า การกล่าวถึงการร่วมเพศไม่ใช่สิ่งที่น่ารังเกียจหรือหยาบคายอีกต่อไป เพราะความรักเป็นสิ่งที่คนในสังคมเห็นว่ามีคุณค่าน่ายกย่องและน่าปรารถนา ดังในคำว่า "ร่วมรัก" คำว่า "ร่วม" และ "รัก" มีความหมายตรงหมายถึง การรวมความรักให้เป็นหนึ่งเดียว และมีความหมายแฝงหมายถึงการกระทำความรักร่วมกันของชายและหญิง หรือการกระทำซึ่งเกิดจากรักของชายและหญิง ความหมายแฝงที่หมายถึง ความรัก ซึ่งเป็นสิ่งที่เปี่ยมนามธรรมนี้ จะช่วยกลบเกลื่อนอำพรางความหยาบโลนของคำต้องห้ามซึ่งเป็นคำเชิงรูปธรรมได้ตามความรู้สึกของผู้พูด

นอกจาก อรรถลักษณะ [+ รัก] แล้ว ผู้วิจัยยังพบว่า ในคำกริยาบางคำ เช่น "ไอ้หนู" "จิ้ม" "เด็ดดอกไม้" "ยิงกระต่าย" "ที่นา ที่ดินผืนน้อย" คำเหล่านี้เป็นคำที่มีความหมายแฝงที่ใกล้เคียงกับ ความรัก นั่นคือ ความน่ารักหรือ [+ นำรัก] หรือความน่าเอ็นดูหรือ [+ นำเอ็นดู] ซึ่งอาจมีที่มาจากภาษาพูดหรือภาษาที่ผู้ใหญ่ใช้กับเด็กเล็ก การใช้ถ้อยคำเหล่านี้แทนคำต้องห้าม นับเป็นการกลบเกลื่อนความหยาบโลน โดยการใช้คำที่ให้ความหมายไปในทางที่ดีเช่นเดียวกับความรัก และความสุข คำกริยาประเภทนี้อาจจัดเป็นคำสแลง (Slang)

Words) หรือ คำคณอง ¹ ประเภทหนึ่งได้ คือจัดเป็นกรณีของคำสแลงประเภทที่มีความหมาย
 สลอปไปในทางที่ตีเท่านั้น

4.3.4 อรรถลักษณะ [+ อำนาจ]

ในกลุ่มคำรึนหูกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งได้แก่คำว่า "อาวุธ" "จรวด" "ปืน" "กระบี
 ล้น" "ล้ากล้อง" "เจ้าโลก" 5 คำแรกนั้นมีความหมายตรงหมายถึง สิ่งที่ใช้ในการต่อสู้ การ
 ทำร้ายและการฆ่าฟัน ส่วนคำว่า เจ้าโลก หมายถึง ผู้เป็นใหญ่มีอำนาจเหนือกว่าคนทั้งปวง
 คำรึนหูกเหล่านี้ถูกนำมาใช้แทนคำว่า /khuaj/ หรือ /kràdɔː/ ซึ่งหมายถึงอวัยวะเพศชาย
 อันเป็นคำที่มีอรรถลักษณะ [- สุภาพ] [+ เพศ] คำรึนหูกกลุ่มนี้มีอรรถลักษณะ [+ สุภาพ] [- สุข]
 [- เพศ] และ [+ อำนาจ] เพิ่มเข้ามา เนื่องจากความหมายตรงของคำเหล่านี้เอื้อให้เกิด
 ความหมายแฝงที่หมายถึง ความมีอำนาจ มีพลัง และมีความเหนือกว่า ความหมายแฝงที่ว่านี้
 อาจมีสาเหตุมาจากความคิดเปรียบเทียบรูปร่างลักษณะและสมรรถภาพการทำงานของอาวุธชนิด
 ต่าง ๆ กับอวัยวะเพศชาย อาจกล่าวได้ว่า ในกรณีของการนำเอาคำที่มีความหมายแฝงหมาย

¹ แน่งน้อย บุนยเนตร (2529: 4) ได้ให้คำจำกัดความคำสแลงไว้ว่า หมายถึง
 คำหรือกลุ่มคำที่เกิดใหม่ คำที่เปลี่ยนแปลงไปจากภาษาปกติ มีลักษณะเป็นคำแปลกใหม่ที่ให้
 อารมณ์ความรู้สึก แต่ไม่เป็นที่ยอมรับในภาษาทางการ อย่งไรก็ดี เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า
 คำรึนหูกมีความแตกต่างจากคำสแลงใน 2 ประเด็นคือ

1) คำสแลงเป็นคำที่มีความหมายสื่อความรู้สึกทั้งในทางที่ตีและไมตี ไม่ชอบหรือ
 ไม่เป็นที่สบอารมณ์ ขณะที่คำรึนหูกเป็นคำที่สื่อความรู้สึกไปในทางที่ตีเท่านั้น

2) คำสแลง ได้ถูก เจสเปอร์สัน (Jespersen 1954: 135) จัดให้เป็น
 ความฟุ่มเฟือยทางภาษา (Linguistic Luxury) กล่าวคือ คำสแลงเกิดจากการที่ผู้พูด
 ต้องการสื่ออารมณ์ขัน กระตบกระแทก หรือเพื่อความเข้าใจ สละใจ เป็นคำที่เกิดง่ายและมีอายุ
 ในการใช้สั้น ส่วนคำรึนหูกเกิดจากการอำพรางหรือกลบเกลื่อนคำต้องห้ามโดยเฉพาะ พินาโลซ่า
 (Penalosa 1981: 57) ได้กล่าวไว้ว่า คำรึนหูกเป็น เครื่องมือทางภาษา (Linguistic
 Device) อย่างหนึ่งที่ช่วยให้เรากล่าวถึงคำต้องห้ามได้โดยทางอ้อม ซึ่งไม่ผิดมารยาทในการ
 ใช้ภาษาที่สังคมกำหนดแต่อย่างใด

ถึงความมีอำนาจ มาใช้เป็นคำรึนหูนี้ ก็มีสาเหตุทำนองเดียวกันกับการใช้คำรึนหูที่มีความหมายแฝงหมายถึงความสุข และความรัก กล่าวคือ เป็นการนำเอาส่วนซึ่งผู้พูดคิดว่ามีความสำคัญ มีความพิเศษ หรือเป็นส่วนที่ดีของสิ่งนั้นมาเน้นหรือกล่าวถึงตามความคิดของผู้พูด จากกรณีนี้ อาจกล่าวได้ว่า คำรึนหูนอกจากจะเป็นคำที่มีความหมายแฝงในทางตรงกันข้ามกับคำต้องห้ามโดยเห็นได้จากอรรถลักษณะของคำแล้ว คำรึนหูยังเป็นคำที่มีความหมายแฝงส่อไปในทางที่ดีตามแต่ความคิดของผู้พูดด้วย

4.3.5 อรรถลักษณะ [+ สำคัญ]

อรรถลักษณะ [+ สำคัญ] พบในคำรึนหูเช่นคำว่า "กล่องดวงใจ", "ห้องเครื่อง", "จุดยุทธศาสตร์", "เป้า", "ร่วมกิจสำคัญ" ทั้งนี้เพราะความหมายตรงของหน่วยศัพท์ที่ประกอบกันเป็นคำรึนหูเหล่านี้ เอื้อให้แก่การตีความความหมายแฝงได้ว่า หมายถึงความสำคัญทั้งสิ้น กล่าวคือ ในคำว่า "กล่องดวงใจ" นั้น คำว่า ดวงใจ หมายถึงอวัยวะที่ทำหน้าที่สูบน้ำโลหิตเพื่อเลี้ยงร่างกาย ซึ่งถือว่าเป็นอวัยวะที่สำคัญที่สุด และคำว่า "ห้องเครื่อง" นั้น มีความหมายตามหน่วยศัพท์ว่า ส่วนที่ประกอบกันเป็นเครื่อง ส่วนคำว่า "จุดยุทธศาสตร์" และ "เป้า" นั้น หมายถึง จุดที่มีความสำคัญในการรบ หรือโจมตี และคำว่า "ร่วมกิจสำคัญ" ก็หมายถึงกระทำงานที่สำคัญร่วมกัน คำรึนหูทั้ง 5 คำนี้ มีอรรถลักษณะ [+ สุกภาพ] [- สุข] [- เพศ] และ [+ สำคัญ] ในขณะที่คำต้องห้ามทั้ง 3 คำอันได้แก่คำว่า /khuaj/, /hi:/ และ /jét/ ตามลำดับนั้น มีอรรถลักษณะคือ [- สุกภาพ] [+ เพศ] และ [+ นำรังเกียจ] ในการนำคำที่มีความหมายแฝงหมายถึงความสำคัญมาใช้เป็นคำรึนหูนี้ อาจจะอธิบายได้ในทำนองเดียวกันกับการใช้คำที่มีความหมายแฝงหมายถึงความสุข ความรัก และความมีอำนาจ กล่าวคือ การที่ผู้พูดเน้นถึงความสำคัญของสิ่งที่กำลังเอ่ยถึงนั้น เป็นการกลบเกลื่อนและป้องกันไม่ให้ผู้ฟังนึกถึงความหมายที่หยาบโหลนหรือส่อไปในทางเพศของคำต้องห้าม อีกทั้งยังช่วยให้ผู้พูดสามารถกล่าวถึงคำต้องห้ามได้โดยไม่กระตาคและลั้งเล

4.3.6 อรรถลักษณะ [+ มั่งคั่ง]

อรรถลักษณะ [+ มั่งคั่ง] พบในคำรึนหูดังนี้ "ตัวเงินตัวทอง" "ตัวมังกรทอง" "สามเหลี่ยมทองคำ" "คฤหาสน์หยก" และ "เนินนาสนา" ความหมายตรง หมายถึง

วัตถุหรือโลหะมีค่า คำรึ้นหูกุ่มนี้มีอรรถลักษณะ คือ [- ไซคร้าย] [+ มงคล] [+ สุภาพ] [- สุข] และ [+ มั่งคั่ง] ซึ่งเป็นอรรถลักษณะที่ตรงกันข้ามกับอรรถลักษณะของคำต้องห้าม เช่น /hîa/ ซึ่งมีอรรถลักษณะ [+ ไซคร้าย] [- มงคล] และคำต้องห้ามคำว่า /hî: / ซึ่งมีอรรถลักษณะ [- สุภาพ] [+ เพศ]

ในกรณีของ /hîa/ คำรึ้นหูกุ่มนี้ถูกนำมาใช้แทนได้แก่ "ตัวเงินตัวทอง" และ "ตัวมังกรทอง" ซึ่งมีความหมายแฝงหมายถึงความมั่งคั่ง ความร่ำรวย การเลือกใช้คำที่มีความหมายเช่นนี้แทนความหมายแฝงที่ดีอื่น ๆ เช่น ความสุข ความรัก ความน่าเอ็นดู หรือความสวยงาม อาจมีสาเหตุมาจากการแก้เคล็ดของผู้พูด กล่าวคือ เนื่องจากคำว่า /hîa/ เป็นคำซึ่งเชื่อกันว่าจะนำไซคร้าย ความเดือดร้อน และความอัปมงคลต่าง ๆ มาสู่ผู้พูดหรือผู้ฟังได้ ความไซคร้ายหรือความอัปมงคลอาจรวมถึงการสูญเสียทรัพย์สินเงินทองและของมีค่า ดังนั้นผู้พูดจึงแก้เคล็ดตามความเชื่อของตน โดยการกล่าวถ้อยคำซึ่งเชื่อว่าจะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดความสูญเสียได้ และบางคนยังเชื่อว่า การกล่าวถึงสิ่งมีค่าเช่น คำว่า เงิน, ทอง นั้น อาจทำให้ได้สิ่งเหล่านี้มาจริง ๆ ตามที่กล่าว ดังนั้น เมื่อพบเห็นสัตว์ชนิดนี้ ผู้พูดจึงใช้คำรึ้นหูกุ่มว่า "ตัวเงินตัวทอง" หรือ "ตัวมังกรทอง" แทนชื่อที่แท้จริง ส่วนคำว่า "สามเหลี่ยมทองคำ", "คฤหาสน์หยก" ซึ่งมีอรรถลักษณะคือ [+ สุภาพ] [- สุข] [- เพศ] และ [+ มั่งคั่ง] ได้ถูกนำมาใช้แทนคำว่า /hî: / ในกรณีนี้อาจจะอธิบายได้ว่า เนื่องจากผู้พูดต้องการที่จะเน้นให้ผู้ฟังเห็นถึงความมีค่าหรือความมีราคาของอวัยวะเพศหญิง ผู้พูดจึงได้ใช้คำที่มีหน่วยศัพท์ว่า ทองคำ, หยก ซึ่งมีความหมายตรงหมายถึงวัตถุมีค่าสามารถตีราคาเป็นเงินได้มาใช้เป็นคำรึ้นหูกุ่ม ส่วนในคำว่า "เนินวาสนา" นั้น คำว่า วาสนา ในที่นี้มีความหมายหมายถึง ความมั่งคั่งร่ำรวย "เนินวาสนา" จึงหมายถึงสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายที่แสดงถึงความมั่งคั่งนั่นเอง

การใช้คำรึ้นหูกุ่มที่มีความหมายหมายถึงความมีค่าหรือความมั่งคั่งร่ำรวยนี้ นับได้ว่า เป็นวิธีการอำพรางวิธีหนึ่งของผู้พูดในอันที่จะทำให้ผู้ฟังนึกถึงสิ่งที่ดีแทนการนึกถึงสิ่งที่ไม่ดีหรือความหมายที่สื่อไปในทางเพศของคำต้องห้าม

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ไม่ว่าสาเหตุของการเลือกใช้คำรึ้นหูกุ่มที่มีความหมายแฝงหมายถึงความมั่งคั่งร่ำรวยจะมีที่มาจาก การแก้เคล็ดหรือการอำพรางคำต้องห้าม ความหมายแฝงดังกล่าวนี้ยังคงเป็นข้อสนับสนุนได้ว่า นอกจากคำรึ้นหูกุ่มจะมีความหมายแฝงหมายถึงสิ่งที่ดี สิ่งที่น่าปรารถนาแล้ว คำรึ้นหูกุ่มยังได้สะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติของผู้พูดที่มีต่อคำต้องห้าม

ด้วย และทัศนคติของผู้พูดนี้เองที่มีส่วนสัมพันธ์กันกับการเลือกใช้คำรึนหูซึ่งมีความหมายแฝงที่แตกต่างกัน ดังเช่นในกรณีของการใช้คำว่า "สามเหลี่ยมทองคำ" และคำว่า "ของสงวน" แทนคำว่า /หึ:/ ได้แสดงถึงทัศนคติที่แตกต่างกันของผู้พูดที่มีต่ออวัยวะเพศหญิงหรือความเป็นเพศหญิง กล่าวคือ ในการใช้คำว่า "สามเหลี่ยมทองคำ" นั้น ผู้พูดมีความคิดต่อเพศหญิงในแง่ที่เป็นเพศซึ่งสามารถสร้างความมั่งคั่งร่ำรวยได้จากความเป็นหญิงของตนหรือจากการร่วมเพศ ส่วนในคำว่า "ของสงวน" นั้นแสดงถึงทัศนคติของผู้พูดที่ว่า เพศหญิง เป็นเพศที่รักษานวลสงวนตัวโดยเฉพาะในเรื่องเพศ อวัยวะที่สำคัญของหญิงจึงเป็นอวัยวะที่พึงสงวนไว้ ดังนั้นผู้พูดจึงใช้คำว่า "ของสงวน" ซึ่งหมายถึงสิ่งอันพึงหวงแหนและรักษาไว้ใน การเรียกอวัยวะเพศหญิง

4.3.7 อรรถลักษณะ [+ มงคล]

คำรึนหูเช่นคำว่า "ตัวโชค", "ตัวลาภ" คำที่ขีดเส้นใต้เป็นหน่วยศัพท์ที่มีความหมายตรงหมายถึง สิ่งที่น่าผลดีมาให้และสิ่งที่ได้มาโดยไม่คาดคิด ความหมายเหล่านี้เอื้อให้เกิดความหมายแฝงที่หมายถึง ความเป็นมงคล เนื่องจากความเป็นมงคลหรือคำว่า "มงคล" นั้นหมายถึง เหตุที่จะนำมาซึ่งความเจริญ ความสุข ความมั่งคั่ง และรวมทั้งสิ่งที่เรียกว่า โชค ลาภ ด้วย การนำคำรึนหูซึ่งมีอรรถลักษณะ [- น่ากลัว], [- โชคร้าย] และ [+ มงคล] ดังในคำว่า "ตัวลาภ" และ "ตัวโชค" นี้มาใช้แทนคำว่า /หึา/ อาจนับได้ว่าเป็นการใช้คำที่มีความหมายตรงกันข้ามกับความหมายเดิมของคำต้องห้าม การใช้คำในลักษณะนี้ตามความเชื่อของคนไทยถือว่าเป็นการแก้เคล็ดวิธีหนึ่ง กล่าวคือ เป็นการแก้ไขโดยเปลี่ยนสิ่งที่ไม่ดีหรือสิ่งอัปมงคลให้กลายเป็นสิ่งที่ดีหรือสิ่งที่เป็นมงคลนั่นเอง

นอกจากอรรถลักษณะ [+ มงคล] นี้จะพบในคำรึนหูที่ยกมาข้างต้นแล้ว ยังพบอรรถลักษณะนี้ในคำรึนหูคำอื่นอีกดังในคำว่า "ตัวเงินตัวทอง" และ "ตัวมังกรทอง" ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคำว่า เงิน และ คำว่า ทอง ซึ่งมีความหมายตรงหมายถึงวัตถุหรือสิ่งมีค่านั้น นอกจากจะตีความความหมายแฝงได้ว่าหมายถึง ความมั่งคั่งร่ำรวยแล้ว อาจตีความความหมายแฝงได้อีกประการหนึ่งคือ ความเป็นมงคล เพราะการได้มาซึ่งทรัพย์สินหรือสิ่งมีค่าอันได้แก่ เงิน และทองนี้ นับได้ว่าเป็นสิ่งที่ดีรวมอยู่ในความเป็นมงคลด้วย ส่วนคำว่า "ตัวมังกรทอง" นั้น คำว่า มังกร หมายถึง สัตว์ในนิยายจีนซึ่งถือว่าเป็นสัญลักษณ์มงคล และอาจตีความความหมายแฝงได้ว่า หมายถึง ความเป็นมงคล เช่นกัน

อาจกล่าวได้ว่า คำรึนหูที่มีความหมายแฝงหมายถึงความมั่งคั่ง และความเป็นมงคลนี้ ต่างก็เป็นคำซึ่งเกิดจากการแก้เคล็ดทั้งสิ้น

4.3.8 อรรถลักษณะ [+ สวยงาม]

คำรึนหูเช่นคำว่า "ปทุมถัน", "บัวตูมบัวบาน", "เด็ดดอกไม้" เป็นคำที่มีความหมายตรงตามหน่วยศัพท์ว่าหมายถึงส่วนของพรรณไม้ และอาจตีความความหมายแฝงได้ว่าหมายถึง ความสวยความงาม คำเหล่านี้ถูกนำมาใช้แทนที่คำต้องห้ามคำว่า /nom/ ซึ่งมีอรรถลักษณะ [- สุภาพ] [+ เพศ] อันมีความหมายแฝงถึงความอนาจาร หรือสื่อไปในทางเพศ การใช้คำรึนหูซึ่งมีอรรถลักษณะ [+ สุภาพ] [- สุข] [- เพศ] [+ สวยงาม] และสื่อความรู้สึกที่ดีตลอดจนสื่อภาพที่สวยงามนี้ จะช่วยให้ผู้ฟังนึกถึงอวัยวะส่วนนอกของหญิงในแง่ของความงามตามธรรมชาติแทนที่จะนึกถึงเรื่องเพศหรือความอูจาด

ความหมายแฝงของคำรึนหูซึ่งได้จากการตีความอรรถลักษณะสำคัญทั้ง 8 อรรถลักษณะนี้ แสดงให้เห็นถึงกลวิธีที่สำคัญ 2 ประการในการเลือกนำความหมายแฝงใด ๆ มาใช้เป็นคำรึนหูเพื่อแทนที่คำต้องห้าม กลวิธีแรก คือ การใช้ความหมายที่หมายถึงส่วนที่ดีหรือแง่บวกที่ดีของคำต้องห้ามนั้นมากล่าวหรือเน้นให้เด่นชัด เช่น ในอรรถลักษณะ [+ รัก] [+ สุข] หรือ [+ สำคัญ] ส่วนกลวิธีที่สอง คือ การใช้ความหมายตรงกันข้ามกับความหมายของคำต้องห้าม เช่น ในอรรถลักษณะ [+ มงคล] [+ มั่งคั่ง] หรือ [+ สุข]

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ความหมายแฝงที่สื่อความรู้สึกไปในทางที่ดีเหล่านี้เป็นความหมายซึ่งผู้พูดเห็นว่าเป็นความหมายที่ดีที่น่าพอใจสำหรับตน เหตุผลในการเลือกความหมายแต่ละความหมายนี้เองที่แสดงถึงความรู้สึกนึกคิด และความนิยมของผู้พูดหรือคนในสังคมหนึ่ง ๆ ในบทต่อไป ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึง ค่านิยมและโลกทัศน์ในสังคมไทยที่สะท้อนจากความหมายแฝงของคำรึนหูเหล่านี้